

BK BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
SENIOR SECONDARY|CO-ED DAY CUM BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

POST MID TERM EXAM (2024-25)

SANSKRIT (119)

ANSWER KEY

Duration : 1 Hrs
Max. Marks : 25

Class : IX

Date : 10.01.2025

प्रश्न 01 निम्नलिखितम् संवादं मञ्जूषाप्रदत्तपङ्क्तिसहायतया पूरयित्वा पुनः लिखत।

1X5=5

(निम्नलिखित संवाद को मञ्जूषा में दिए गए पंक्तियों की सहायता से पूरा करके पुनः लिखिए।

गौरवः - निधे! मम पितृमहोदयाः ह्यः विदेशात् प्रत्यागताः।

निधिः - (i) शोभनम्। ततः तेन किम् आनीतम् ?।

गौरवः - एकः अतीव मूल्यवान् उपहारः।

निधिः - (ii) किमपि स्वर्णं हीरकं वा?

गौरवः - नहि। ततोऽपि अधिकं मूल्यवान् कर्तव्यबोधः।

निधिः - (iii) कर्तव्यबोधः इति किम् ? नावगच्छामि।

गौरवः एषः बोधः यत् अस्माभिः देशस्य निन्दनं त्यक्त्वा तदर्थं कर्तव्यं पालनीयम्।

निधिः - (iv) सत्यम्। वयं भारतीयाः केवलं निन्दामः मार्गाः अस्वच्छाः, अनुशासनं नास्ति, स्वयं किमपि न कुर्मः।

गौरवः - तत्र विदेशेषु जनाः स्वदेशं न निन्दन्ति, निन्दां श्रोतुमपि न शक्नुवन्ति, सर्वथा देशहिताय एव कार्यं कुर्वन्ति।

निधिः - (v) नूनम् अमूल्यः अयम् उपहारः। देशं प्रति कर्तव्यबोधं विना जीवनमेव निरर्थकम्।

गौरवः- आम्। यदि वयं सर्वे मिलित्वा देशं प्रति जागरूकाः भवामः तर्हि भारतं विश्वे अग्रगण्यं भविष्यति इत्यत्र नास्ति सन्देहः।

प्रश्न 02 प्रदत्त शब्दानां सन्धिम् अथवा सन्धिच्छेदम् कुरु - (पञ्च प्रश्नाः)

1X5=5

दिए शब्दों की सन्धि और सन्धिच्छेद कीजिए - (पाँच प्रश्न)

(i) प्रातः + उत्तिष्ठति = प्रातरुत्तिष्ठति

(ii) अनुच्छेदम् = अनु + छेदम्

(iii) शिविर्नाम = शिविः + नाम्

(iv) सम् + मानम् = सम्मानम्

(v) विष्णुः + त्राता = विष्णुस्त्राता

(vi) नोपयुज्यते = न + उपयुज्यते

प्रश्न 03 मञ्जूषायां प्रदत्तैः अव्ययैः सहायतया वाक्यानां रिक्तस्थानानि पूरयत - (पञ्च प्रश्नाः)

1X5=5

मञ्जूषा में दिए गए अव्ययों की सहायता से वाक्यों के रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए।

(i) नूनं त्वं चतुरः बालकः असि।

- (ii) अहं मित्रेण सह बहिः गच्छामि ।
- (iii) वने सिंहः तीव्रं धावति ।
- (iv) अहं गणितं एव पठामि
- (v) वर्षाऋतौ मेघाः उच्चैः गर्जनं कुर्वन्ति ।
- (vi) स्वप्नं दृष्ट्वा सा सहसा जागरणं कृतवती ।

प्रश्न 04 स्थूलपदानाम् 'प्रकृतिप्रत्ययः' पृथक् संयोगाय शुद्धं उत्तरं चित्वा उत्तरपुस्तिकायाम् लिखत।(पञ्च प्रश्नाः) 1X5=5
(स्थूल पदों के प्रकृति-प्रत्यय अलग व संयुक्त करके विकल्पों से शुद्ध उत्तर को चुनकर उत्तर-पुस्तिका में लिखिए।)

- (i) (सप्ताह + ठक् ----- (अवकाशः रविवारे भवति।
(क (साप्ताहिकः
- (ii) राजसभायाम्) मन्त्र + इन् ----- (भाषयन्ति।
(ख (मन्त्रिणः
- (iii) पर्यावरणस्य) महत् + त्व ----- (जानन्ति ।
(ग (महत्त्वं
- (iv) एकदा राजा तं ----- (बुद्धि + मतुप् (पुरुषं द्रष्टुम् अगच्छत ।
(ख (बुद्धिमानं
- (v) तत्र गत्वा तस्य) ----- दरिद्र + तल (अवर्णनीया वर्तते।
(ख (दरिद्रता
- (vi) सः छात्रः (प्रज्ञा + मतुप्) ----- अस्ति ।
(ख (प्रज्ञावान्

प्रश्न 05 अधोलिखित वाक्येषु रेखांकित पदम् आधृत्य प्रश्न निर्माणं कुरुत – 1X5=5
नीचे दिए गए वाक्यों में रेखांकित पद के आधार पर प्रश्न निर्माण कीजिए

- (i) चन्दनस्य मूलं कैः आश्रितम् ?
- (ii) केभ्यः अर्थिनः निराशाः न यान्ति ?
- (iii) अष्टावक्रः कान् दृष्ट्वा हसति ?
- (iv) राजा कस्मै स्वर्णमुद्राः अर्पयति ?
- (v) आयुर्वेदः केन विरचितः ?
- (vi) सः अग्रे गत्वा कस्मात् पततः जल्बिन्दू अपश्यत् ?

----- इत्यलम् -----